

REDAKTORĖS ŽODIS

Kokios jūsų mintys? 5

LIETUVOJE

Įteiktos mokslo premijos užsienio lietuviams 6
 Vilniuje tobulinosi Rytų kraštų lituanistinių mokyklų mokytojai 7
 Paskelbti 2013 metų Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai 8
 Minint Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto 70-ąjį jubiliejų 9
 Virtuali paroda, skirta „Lietuvių enciklopedijos“ 60-mečiui 10

TEMA

Kokios išeivijos senjorų galimybės sutikti gyvenimo saulėlydį Lietuvoje? 11

AKTUALU

Mažiau žinomos išeivijos spaudinių „karalijos“ veiklos 13
 Pasirodė nauja knyga apie tremtinius 14
 Tegul lietuvių verslas greičiau ropščiasi iš savo balos 16

SVEČIAS

G. Kamantienė: „Gal laikas „Pasaulio lietuviui“ grįžti į pradžią?“ 18

LIETUVIAI PASAULYJE

Ne pinigai svarbiausia, o viltis, draugystė ir meilė 20
 V. Mačiulskis: „Pamačiau, su koku entuziazmu ir meile lietuvybei dirba išeivijos kolektyvai“ 21
 ŠALFASS pirmininku perrinktas L. R. Misevičius žvalgosi pamainos 24
 Advento stebuklas vaikams Šveicarijoje 27
 Melburno lietuvių kunigas: „Padėsiu bendruomenei, kuo galėsiu“ 29
 „Sugrįžo, kad gyventų...“ 32
 Gyvenimą gerti dideliais gurkšniais 34
 „Ecos de Lituania“ paminėjo 10 metų transliavimo sukaktį 35
 J. P. Kazickui – ordinais 36
 Dovanų laivas 37
 Tarptautinė Melburno konferencija apie muziką ir sveikatą 38

TRUMPAI 40

DĖMESIO 42

6

18

29

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS (PLB) VALDYBA (2012–2015)

Marija Danguolė Navickienė (JAV)

PLB pirmininkė, Visuomeninių reikalų komisijos pirmininkė
navickiene@verizon.net

Kęstas Pikūnas (Lietuva)

PLS pirmininkas, Jaunimo ir Sporto reikalų komisijų pirmininkas
kestas@trysmilijonai.lt
www.pljs.org

Dalia Henke (Vokietija)

PLB įvaizdžio, informacijos sklaidos ir „Pasaulio lietuvių“ reikalų komisijos pirmininkė, PLB valdybos pirmininkės pavaduotoja
daliahenke@gmail.com

Gintautas Želvys (Rusija)

Rytų kraštų ir Rusijos reikalų komisijos pirmininkas, PLB valdybos pirmininkės pavaduotojas
gintautaszelvys@mail.ru

Jūratė Caspersen (Šveicarija)

Kultūros reikalų komisijos pirmininkė
jurate@caspersen.ch

Juan Ignacio Fourment Kalvelis (Argentina)

Pietų Amerikos reikalų komisijos pirmininkas
jkalvelis@yahoo.com.ar

Aušra Laurušaitė-Kromelis (JAV)

Organizacinių reikalų komisijos pirmininkė
ausra999@aol.com

Artūras Maslauskas (Danija)

Finansų reikalų komisijos pirmininkas
maslauskas@webmail.dk

Aurelija Norienė (Belgija)

Naujosios emigracijos reikalų komisijos pirmininkė
aurelija.noriene@skynet.be

Prel. Edmundas Putrimas (Kanada)

Sielovados reikalų komisijos pirmininkas
putrimas@sielovada.org

Angelė Vaičiūnienė (Kanada)

Švietimo reikalų komisijos pirmininkė
angele.v@bell.net

PLB biuro adresas:

213 West Lake Shore Drive
Cary, ILL 60013
USA

PLB atstovybė Lietuvoje

Gedimino pr. 53-212
LT-01109 Vilnius
Tel./faks. +37052396264
El. p.: vigrb@lrs.lt; plbav@lrs.lt
www.lrs.lt/plb
www.plbe.org

PLB atstovė Lietuvoje

Vida Bandis
+370 52 396 156
vida.bandis@lrs.lt

PLB konfliktų sprendimo komitetas:

Vytautas Maciūnas (JAV),
Marytė Smitienė (Vokietija),
Rūta Žilinskienė (Kanada)

PLB kontrolės komisija:

Saulius Kaciulis (Italija),
Angelė Nelsienė (JAV),
Aldona Seghal (Švedija)

PLB išdininkas

Ramutis Pliūra
ramas@gjmlp.com
3906 Lakeview Dr.
Racine, WI 53403
USA

PL išdininkas

Vytenis Vilkas
Tel. 1 661 254 5593
El. p. v.vilkas@prodigy.net
22343 Cardiff Drive
Saugus, CA 91350
USA

Pasaulio **Lietuvius**

LEIDINYS PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS GYVENIMUI IR MINČIAI
Mėnesinis žurnalas. 2014 m. 01/523

Vyriausioji redaktorė Deimantė Dokšaitė

plietuvis@plbe.org

Kalbos redaktorė Sandra Sirvidienė

Maketuotojas Darius Markūnas

Autoriai: Jolanta Matuzaitė, Deimantė Dokšaitė, Ray Vyšniauskas, Jūratė Caspersen, Jolanta Budriūnienė, Andrius Užkalnis, Žana Jermakovaitė, Ramunė Kubiliūtė, Asta Borusevičiūtė, Gražina Pranauskienė

Fotografai: Ray Vyšniauskas, Renata Česnavičienė, Donatas Sirvidas, Andrius Užkalnis, Renata Dapšytė, Algirdas Žiogas, Christa Bonati, Rimantas Kvaraciejus, Damir Lazovski, Marius Vilemaitis

Išdininkas Vytenis Vilkas

Spaudė UAB „Draugų studija“

Redakcijos adresas:

Laikiniai laiškus „Pasaulio lietuviui“ galima siųsti PLB atstovybės adresu:

Gedimino pr. 53-212
LR Seimo III rūmai
LT-01109
Vilnius, Lietuva

PLB tinklalapis:

www.plbe.org
www.lrs.lt/plb
ISSN 1732-0135

Dėl reklamos žurnale „Pasaulio lietuvis“ kreipkitės
el. pašto adresu: daliahenke@gmail.com

PPRENUMERATA METAMS:

Lietuvoje – 60 Lt;

Europos valstybėse:

paprasta prenumerata – 45 EUR,

garbės prenumerata – 65 EUR;

Australijoje:

paprasta prenumerata – 60 AUD,

garbės prenumerata – 93 AUD;

JAV, Kanada ir ir kiti kraštai:

paprasta prenumerata – 63 USD,

garbės prenumerata – 90 USD;

Užsakant į Lietuvą iš kitų kraštų:

26 EUR, 32 AUD, 36 USD.

Prenumeratorių Lietuvoje dėmesiai!

Žurnalą „Pasaulio lietuvis“ galite prenumeruoti perveddami lėšas banko pavedimu į „Pasaulio lietuviui“ sąskaitą Lietuvoje ir atsiųsdami elektroniniu paštu prenumerata@plbe.org adresą, kuriuo siųsti žurnalą.

Banko rekvizitai:

Gavėjas: Pasaulio Lietuvių Bendruomenės atstovybė Lietuvoje

Sąskaitos Nr. LT76 7300 0101 2423 6579

Bankas: AB „Swedbank“

Banko adresas: Konstitucijos pr. 20A,

03502 Vilnius

Banko kodas 73000

SWIFT kodas HABALT22

Australijoje:

čekius siųsti adresu: Antanas V. Kramilius

OAM, JP 83 Queen Street

Canley Heights, N.S.W. 2166, Australia

JAV, Kanada, kiti kraštai:

čekius siųsti adresu: Vytenis Vilkas

(„Pasaulio lietuvis“)

22343 Cardiff Drive

Saugus, CA 91350, USA

NAUJOVĖ!

Nuo šiol už žurnalo „Pasaulio lietuvis“ prenumeratą galima sumokėti

per „Paypal“ mokėjimo sistemą. Tereikia el. paštu

prenumerata@plbe.org parašyti laišką ir paprašyti sąskaitos apmokėjimui.

PayPal

LEIDĖJAS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (PLB). Žurnalas leidžiamas nuo 1963 metų.

Platinti „Pasaulio lietuviui“ tekstus ir vaizdo informaciją galima tik gavus raštišką sutikimą.

„The World Lithuanian“ magazine

Published monthly by the Lithuanian World Community, Inc.

Copyright by The Lithuanian World Community, Inc.

Žurnalo „Pasaulio lietuvis“
leidybą iš dalies parėmė
Užsienio reikalų ministerija

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Lietuvos Spaudos, radio ir televizijos rėmimo fondas remia
„Pasaulio lietuviui“ žurnalo redakcijos vykdomą projektą
„Lietuvybės formos pasaulyje: lituanistinis švietimas,
lietuviškas kultūrinis paveldas užsienyje, ryšiai su Lietuva“

Ne pinigai svarbiausia, O VILTIS, DRAUGYSTĖ IR MEILĖ

Žana
Jermakovaite

„Kai į tavo namų duris netikėtai pasibeldžia ponia Negalia, pasijunti visiškai vienas. Žinai, jog taip lengvai, be kovos, jos neišvysi. Ir kovoji...“ – šiais Lietuvos organizacijos „Žmonių su Dauno sindromu ir jų globėjų asociacija“ atstovės Lauros Pačesienės žodžiais spalio mėnesį buvo pradėtas Airijos lietuvių bendruomenės organizuoto labdaros projekto „Lietuva-Airija 2013“ pirmasis renginys – Lyrikos vakaras. Tais pačiais žodžiais gruodžio 4 dieną prasidėjo ir projekto uždarymo vakaras, vykęs Airijos sostinės Dublino mero rezidencijoje (Mansion House).

Airijos lietuvių vykdytas projektas buvo skirtas paminėti išskirti-

niams metams, kai Lietuva ir Airija pirmininkavo Europos Sąjungos Tarybai. Jo metu surinktos lėšos skiriamos keturioms Airijos ir Lietuvos organizacijoms, dirbančioms su protinę negalią turinčiais vaikais: Lietuvoje – asociacija „Kitoks vaikas“ bei „Žmonių su Dauno sindromu ir jų globėjų asociacija“, Airijoje – asociacija „Laois Down Syndrome“ bei Šv. Pauliaus (St. Paul's) specialiųjų poreikių mokykla. Šias organizacijas projekto rengėjai pasirinko norėdami atkreipti dėmesį į protinę negalią turinčių asmenų problemas ir vis dar egzistuojančią tokių žmonių socialinę atskirtį visuomenėje.

Prieš susirinkdami Dublino mero rezidencijoje, projekto dalyviai apsilankė Šv. Andriejaus

bažnyčioje Dubline, kur vyko Lietuvos Respublikos ambasados Airijoje organizuotas svečių iš Lietuvos – Vilniaus miesto savivaldybės choro „Jauna muzika“ – koncertas, kuris taip pat buvo įtrauktas į labdaros projekto renginių ciklą. Profesionalus kamerinis choras, vadovaujamas dirigento ir kompozatoriaus Vaclavo Augustino, į bažnyčią pritraukė didelį būrį muzikos gerbėjų pasiklausyti itin įvairaus penkiolikos tarptautinių konkursų laureato repertuaro, kuris apima visų epochų meistrų partitūras chorui a cappella, vokalines-instrumentines muzikos šedevrus ir šiuolaikinių kompozitorių kūrinis.

Vėliau labdaros projekto gerumo kelias, vingiavęs tarp įvairių Airijos regionų ir galiausiai rengti paskutiniuosius renginius sugrįžęs į Dubliną, nusidriekė ligi Dublino mero rezidencijos, kur buvo pakviesti visi projekto „Lietuva-Airija 2013“ renginių ciklo organizatoriai ir jų rėmėjai, garbės svečiai ir remiamų organizacijų Lietuvoje ir Airijoje atstovai. Rezidencijos svečius šiltai ir svetingai priėmė Dublino lordo mero pavaduotojas Michael'is O'Sullivan'as. Savo kalboje jis pabrėžė, kad itin džiaugiasi, jog Lietuva ir Airija sugebėjo nutiesti dar vieną draugystės tiltą. Po mero pavaduotojo sveikinimo kalbą taręs Lietuvos ambasadorius Vidmantas Purlys taip pat pagyrė šią bendruomenės organizuotą iniciatyvą skatinti Airijos lietuvių pilietiškumą ir visuomeniškumą.

Po oficialių sveikinimo kalbų į sceną buvo pakviesti visų projekto renginių pagrindiniai organizatoriai. Renginių, kurie vyko ne tik Dubline, bet ir kituose Airijos miestuose, iš viso būta dvylikos – tai ir bėgimas Dublino maratone, ir Dublino lietuviško teatro vai-

dinimas, ir Kalėdinė mugė Korke, ir Helovino renginiai Castlebare, ir kiti. Apdovanojant renginių organizatorius padėkos raštais ir gėlėmis, buvo skelbiamos atskirų renginių metu surinktos lėšos.

Po labdaros projekto ciklo renginių organizatorių bei projekto rėmėjų pagerbimo, susirinkusieji galėjo pasimėgauti klasikinės muzikos koncertu – šventinį vakarą svečiams įvairius kūrinius atliko operos solistės Jurgita Čepkauskė ir Margaret Brennan, joms fortepijonu akomponavo Gabrielė Grickaitė ir Seamus Brett. Taip pat svečiams Johanno Sebastiano Bacho ariją atliko Airijos lietuvių kamerinis trio – Katerina Speranskaja (violončelė), Mykolas Gricka (fagotas) ir Gabrielė Grickaitė (fortepijono).

nas). Specialų numerį paruošė ir Šv. Pauliaus specialiųjų poreikių mokyklos mokiniai, kurie sudainavę populiarią Kalėdinę dainą, sulaukė itin didelio publikos palaikymo ir audringų žiūrovų aplodismentų.

Surinktos lėšos skiriamos keturioms Airijos ir Lietuvos organizacijoms, dirbančioms su protinę negalią turinčiais vaikais.

Vakaro kulminacijos momentą renginio vedėjai aktoriai Ruth McCabe ir iš Lietuvos specialiai į renginį atvykęs Džiugas Siaurusaitis į sceną pakvietė projekto vadovę, Airijos lietuvių bendruomenės Dublino skyriaus pirmininkę Rasą Raižienę pa-

Labdaros renginių ciklo kulminacija vyko Dublino mero rezidencijoje

skelbti projekto metu surinktos sumos. Iškilmingai buvo pranešta, jog viso projekto metu buvo surinkti 7264 eurai. Pasigirdus plojimams, ALB Dublino skyriaus pirmininkė, vainikuodama šventinio vakaro iškilmingą ir pakilią nuotaiką, kupinu jaudulio balsu ištare: „Tai iš tiesų labai svarbi akimirka, tačiau mes visi viduje suprantame, jog ne pinigai svarbiausia, o būtent tai, kas mus atvedė iki šios akimirkos, – viltis, draugystė ir meilė.“ ■

V. Mačiulskis: „Pamačiau, su kokiu entuziazmu ir meile lietuvybei dirba išeivijos kolektyvai“

Ramunė Kubiliūtė

Čikagoje neseniai lankėsi ypatingas svečias iš Lietuvos – meno vadovas ir baletmeisteris Vidmantas Mačiulskis. Spaudoje jau buvo aprašyti Pasaulio lietuvių centre Lemonte lapkričio 9–10 dienomis vykę tautinių šokių kursai, kuriuose jis dalyvavo. O šiame interviu pats svečias dalijasi savo įspūdžiais ir įžvalgomis apie minėtus kursus, savo trumpą, bet darbingą viešnagę Čikagoje bei apie vasarą Lietuvoje vyksiančios Dainų šventės Šokių dienos koncertą.

Kokia proga atvykote į Čikagą? Kiek ilgai buvotė?

Atvykau į Čikagą lietuvių liaudies šokių grupės „Grandis“ meno vadovės Violetos Fabianovich, kuri paskirta būsimos 2014 m. Lietuvos dainų šventės Šokių dienos išeivių grupių baletmeisterė, ir Lietuvių tautinių šokių instituto (LTŠI) kvie-

V. Mačiulskis ir V. Fabianovich

timu. Kursai buvo skirti pasiruošti būsimai 2014 m. Lietuvos dainų šventei. Kadangi išeivių pasirodymui Šokių šventėje specialiai sukūriau naujus šokius „Lek gervė“, „Trejinis susuktinis“, „Bitutė pilkoji“, norėjau pats juos pastatyti ir perteikti išeivijos vadovams. Naujų šokių dvasią ir stilistiką geriausiai gali perteikti tik pats autorius. Kursai truko dvi dienas Lietuvių namuose Lemonte, tačiau Čikagos tautinio šokių ansamblio „Grandis“ dėka dar savaitę susipažinau su Čikagos lietuvių bendruomene, jos veikla. Specialiai ansamblio „Grandis“ jubiliejui sukūriau naują šokį – „Dūktinė polka“, kurią per vieną vakarą pastačiau su „Grandies“ šokėjais. Buvau sužavėtas jų techniniu pasirengimu. Tai mane teigiamai nustebino. Likau patenkintas pirmu šokio atlikimu.

Dalyvavote šokių kursuose Pasaulio lietuvių centre Lemonte. Gal galite paaiškinti, kas juos organizavo ir kodėl jie reikalingi? Kaip sekėsi? Ar šokėjai buvo pasiruošę?

Šokių kursai buvo organizuoti išmokti būsimos 2014 m. Lietuvos dainų šventės Šokių dienos „Sodau-

Daug ko mes Lietuvoje turėtume pasimokyti iš jūsų. Parsivežiau gražiausius prisiminimus.

to“ išeivių dalies šokiams. Juos organizavo Čikagos ansamblio „Grandis“ meno vadovė Violeta Fabianovich kartu su LTŠI. Prie mano kelionės prisidėjo: Čikagos „Grandies“, Toronto „Gintaro“, Klivlando „Švyturio“ ir Lemonto „Spindulio“ ansambliai. Be galo esu dėkingas jiems už parodytą pasitikėjimą manimi ir mano kūryba.

Kursuose dalyvavę šokių grupių šokėjai ir vadovai buvo labai darbštūs ir gerai pasirengę kursams. Likau kursų organizavimu ir pačiais kursantais patenkintas.

Ar tai jūsų pirmas apsilankymas Čikagoje? Gal jau turėjote progos pamatyti Čikagą ar pabendrauti su jos šokių kolektyvų vadovais? Kokie įspūdžiai?

Lankiausi Čikagoje 2011 m., kai buvau pakviestas dalyvauti vasaros Dainavos kursuose. Tada pirmą kartą susipažinau su Šiaurės Amerikos lietuvių šokių grupių vadovais. Jau tada pamačiau, su kokiū entuziazmu ir meile lietuvybei dirba

mūsų išeivių grupės. Daug ko mes Lietuvoje turėtume pasimokyti iš jūsų. Parsivežiau gražiausius prisiminimus. 2012 m. atvykau į Bostoną ir pirmą kartą stebėjau išeivių šokių šventę. Likau sužavėtas.

Koks jūsų vaidmuo 2014 m. Vilniuje rengiamos Dainų šventės Šokių dienos programos komitete?

Parašiau 2014 m. jubiliejinės Lietuvos dainų šventės Šokių dienos scenarijų ir buvau paskirtas jos meno vadovu ir vyriausiuoju baletmeisteriu.

Vasarą Vilniuje rengiama Dainų šventė, prieš ją vyks visokie renginiai, koncertai ir mugės. Vienas šventės renginys – tai ne kartą minėta Šokių diena (tiksliau vakaras, nes vyksta vakare). Kokia bus tema, kokios jos dalys?

2014 m. Šokių dienos koncerto „Sodauto“ koncepcija „Sodauto, sode Bitelė lingo, linago“ – iš lietuvių liaudies dainos. 2014 metų Dainų šventės Šokių dienos koncepcija – susieti šventę su etniniais namo – sodo, bitės – žmogaus, ugnies – šeimos židinio simboliais, įprasminančiais pasaulį arba valstybę, šeimą kaip valstybės pamatą, šeimos ir valstybės tradicijų puoselėjimą. Todėl šokių dienos temai atskleisti pasirinktas „Sodauto“ pavadinimas. Lietuviški žodžiai su ta pačia šaknimi *sodrus*, *sotus* nusako sotumo, prisisotinimo, pertekliaus būseną. Galima sakyti, kad *sodas* – žmogaus sukultūrinta erdvė arba jo namai. Jos kūrimas turėjo sutapti su žmogaus vidinės harmonijos augimu, saugumo didėjimu. Ši būseną mūsų kalboje nusakoma žodžiu *sodnus* – ramus, nuo aistrų atsiribojęs, vidinės harmonijos ir darnos sodą susikūręs žmogus.

Sodu vadinamas ir šiaudinis sodas. Jis visuomet buvo ne tik

namų puošmena, bet ir laimės į juos nešėjas. Šiaudinis sodas buvo kabinaamas per vestuves ar gimus vaikui. Palubėje kabantis sodas įprasmino tobulo pasaulio sukūrimo idėją ir siejosi su dangaus sodu – rojumi arba dausomis. Sode būdavo užkoduota tobulo pasaulio sukūrimo idėja, fundamentalūs mūsų būties ir gyvenimo šiame pasaulyje principai.

Lietuvių liaudies tautosakoje sodas dažnai tapatinamas su žmogaus gyvenimu. Jį, kaip ir šeimą – namus, reikia sodinti, prižiūrėti, saugoti nuo negandų, o sunykus, vėlei atsodinti.

Senovės baltų pasaulėžiūroje bičių bendruomenė buvo prilyginama žmonių bendruomenei, kuri neretai lyginama su bičių aviliu. Lietuvių tautosakoje mergelė tarsi bitelė, ausdama drobes ir juostas, rašydama „raštelius, kaip bitės korelį“, nusiaudžia savo likimą.

Šventės idėja – per vienos lietuvių šeimos gyvenimo istoriją pažvelgti į mūsų valstybės dabartį, visos tautos būtį.

Nuo seno lietuviui namai buvo viskas: gimimo, šeimos steigimo vieta, vaikų mokykla ir senelių prieglauda, slaugos ir mirties patalas. Namų židinio ugnis per amžius skleidė ne tik šviesą ir šilumą, jį įkūnijo nenutrūkstama šeimos ir giminės ryšį bei gyvybę.

Šventės moto – nuo šeimos namų iki valstybės kūrimo. Šeimos namai – visos valstybės pagrindas ir jos garantas. Šeimos židinis – tai valstybės gyvybės aukuras, prie kurio yra vietos ir senam, ir jaunam bei gyvenimo vėtrų nublokštam broliui ir seseriai. Jei užgestų šeimos židinis, užgestų ir valstybės ugnis.

Šokių šventės programa sudaryta iš 5 dalių, prologo ir finalo: prologas – „Sodauto, sode bitelė“, I dalis – „Aš pasėjau žalią rūtą“, II dalis – „Sukim, vykim lizdelį“, III dalis – „Ugnelė dega, ratelis sukas“,

IV dalis – „Ir papūtė šiaurus vėjas“, V dalis – „Auga žalias atžalynas“, finalas – „Čia – mano namai“.

Mastas labai didelis. Šokių kolektyvų, vadovų ir šokėjų dalyvaus daug, ne vien iš Lietuvos. Maždaug kiek šokėjų dalyvaus 2014 m. šventėje? Iš Lietuvos? Iš užsienio?

Iš Lietuvos jau užsiregistravo virš 9000 šokėjų, iš išeivijos virš 20 šokių grupių, tačiau tikimės, kad atsilies ir daugiau išeivių šokių ansamblių.

Kaip palaikėte ryšius su šokių kolektyvais, gyvenančiais už Lietuvos ribų? Kaip perdavėte informaciją, ką ir kaip šokti?

Tam yra internetas, „Skype“, pats asmeniškai susirašinėju su visomis išeivių grupėmis. Bendravimą palaikau per Čikagos „Grandies“ meno vadovę V. Fabianovich, kuri

iš užsienio šoks atskiroje programos dalyje, ne kartu su Lietuvos šokėjais kaip anksčiau? Kaip ir kodėl buvo taip nuspręsta? Ar manote, kad panašiai bus daroma ateityje, ar čia tik šios šventės sprendimas?

Migracijos problema aktuali šiaandien ne tik Lietuvai, bet ir visam pasauliui. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, atsivėrus sienoms, vis daugiau mūsų brolių ir sesių išvyksta ieškoti laimės į svečias šalis. Štai mano sesuo gyvena Londone, sūnėnas – Dubline. Lietuvoje nerasime nė vienos šeimos, kuri neturėtų giminaičio ar draugo, išvykusio svetur. Todėl ir buvo nuspręsta šioje šokių šventėje išskirti išeivių dalį. Nemanau, kad kitoje šventėje jie šoks atskirai. Bus naujas scenarijus, nauja šventės vizija, tad keisis ir išeivių vieta ir paskirtis šventėje.

yra paskirta išeivių grupių dalies baletmeisterė. Vasario mėnesį planuoju aplankyti Švedijos Stokholmo šokių grupę „Baltija“ ir Londono lietuvių šokių grupę. Peržiūrėti jų paruoštą repertuarą ir, reikalui esant, pataisyti klaidas.

Jau paaškinote, ko žiūrovai galės tikėtis. O kuo 2014 m. Šokių dienos programa skirsis nuo ankstesnių programų? Kaip suprantu, šokėjai

Ko palinkėtumėte išeivijoje šokantiems lietuvių tautinių šokių mylėtojams ir jų mokytojams bei vadovams?

Linkiu ir toliau tęsti lietuvių puoselėjimą ir tuo prisidėti prie mūsų tėvynės Lietuvos klestėjimo. Viliuosi, kad pasikeitus ekonominei aplinkai daugelis emigrantų sugrįš tėvynėn ir bus pasirengę įsitraukti į jos gerovės kūrimą. ■

ŠALFASS pirmininku PERRINKTAS L. R. MISEVIČIUS žvalgosi pamainos

Šiaurės Amerikos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjunga (ŠALFASS) kasmet renkasi posėdžiauti ir detaliai aptarti praeito sezono varžybas, dalyvavimą įvairiose žaidynėse JAV ir Kanadoje, taip pat sporto šventėse Lietuvoje, be to, numato kitų metų varžybu kalendorių, ateities planus.

Deimantė
Dokšaitė

2013 metų pabaigoje ŠALFASS klubų delegatai rinkosi Lietuvių klubo salėje Klivlande, suvažiavo didžiausios išeivijoje sporto mėgėjų organizacijos nariai nuo saulėtosios Floridos iki Kanados lietuvių „sostinės“ Toronto. Be įprastų klausimų, šiais metais Sąjungos atstovai buvo atsakingi ir už naujos ŠALFASS centro valdybos rinkimus. Trečiajai kadencijai iš eilės organizacijos vadovu perrinktas Laurynas R. Misevičius iš Naujojo Džersio valstijos, jam nuo šiol talkins net 9 papildomi valdybos nariai.

Apie organizacijos veiklą, pasiekimus ir planus, galimybę suvienyti visus išeivijos sportininkus bei apie sporto įtaką lietuvių išsaugojimui ir kalbėjoms su ŠALFASS vadovu L. R. Misevičiumi.

Organizacijai vadovauti esate išrinktas dar kartą. Turbūt naujovių nebus labai daug, daugiau tęsiamų darbų. Kokie jie? Atvirai tariant, buvau pasiruošęs užleisti savo vietą... Manau, dviejų

kadencijų paeiliui užtenka – laikas kam nors pakeisti, galbūt naujų vėjų įpūsti. Tačiau Centro valdybos narių spaudimui teko nusileisti – absoliuti dauguma nusprendė, kad tinkamo kandidato mane pakeisti dar neužsiauginome. Visgi tai yra akmuo ir į mano daržą, pagrindiniu uždaviniu per artimiausius metus laikau surasti sau pamainą, nes esu tvirtai įsitikinęs – ŠALFASS veiklos tęstinumui užtikrinti turime surasti rimtų vadovų iš vietinių lietuvių – jau čia, užsienyje gimusių. O šandien mūsų – didžiausios išeivijos sporto mėgėjų organizacijos – tikslai lieka tie patys: fiziniu auklėjimu stiprinti lietuvių ir kuo daugiau Amerikos ir Kanados lietuvių pritraukti burtis su kitais tautiečiais, dalyvauti ŠALFASS rengiamose varžybose užjūryje. Nauji darbai? Bene svarbiausias – išplėtoti apie 2010 m. oficialiai Sąjungos įkurto paramos fondo, kaip JAV ne pelno siekiančios įstaigos, veiklą, kuri praktiškai merdėjo per pastaruosius metus.

Per lapkričio gale vykusį posėdį aptarėte ir praėjusių metų sporto įvykius. Kaip juos įvertinote? Kaip įvertinote JAV ir Kanados lietuvių dalyvavimą juose?

Nors kiekvienais metais iš kai kurių Amerikos lietuvių žurnalistų sulaukiame „sparnuotų“ pastabų apie tai, kad ŠALFASS organizuojamų turnyrų skaičius labai mažėja, o ir juose dalyvaujančiųjų narių ne taip gausiai... vis vien kasmet pritraukiame bent tūkstantį Šiaurės Amerikos lietuvių kilmės sporto mėgėjų dalyvauti iki dešimties sporto šakų varžybose. XIX pasaulio lietuvių sporto žaidynėse (PLSŽ) Klaipėdoje turėjome vieną didžiausių delegacijų iš užsienyje gyvenančių lietuvių, Lietuvos uostamiestyje pasirodė virš 130 JAV ir Kanados atstovų. Jeigu dabar man kas nors pasakytų, kad tokie dalyvių skaičiai ŠALFASS laukia ir po 4 metų – 2017-ųjų liepą, kai jubiliejinės, dešimtosios PLSŽ bus mano gimtajame mieste

A. Plepiūno ir asmeninio archyvo nuotr.

Kaune, lengva ranka atsistatydinu iš savo užimamų pareigų... Tačiau to niekas negali garantuoti. O tai verčia toliau ieškoti mūsų Sąjungai naujų, gal ir nepramintų kelių užtikrinti ateities perspektyvai.

Ar ŠALFASS nėra niekad svarsčiusi galimybės turėti viso pasaulio lietuvius sportininkus siejančią organizaciją, kokia, pavyzdžiui, yra Pasaulio lietuvių bendruomenė, kuri jungia atskirų kraštų lietuvių bendruomenes po vienu skėčiu? Ar tokia idėja neatrodo prasminga? ŠALFASS yra Šiaurės Amerikos lietuvius siejanti organizacija, mums būtų neetiška bandyti diktuoti „madas“ viso pasaulio lietuviams... Galime tik didžiutis, kad esame stambiausia narių skaičiumi išeivijos sportui neabejingų tautiečių Sąjunga. Turime „jaunesnįjį“ brolių ALFASS (Australijos lietuvių fizinio auklėjimo ir sporto sąjungą), dar keletą pavienių sporto šakų lygų (ČLKL, BLKL), bet visus mūsų planetos lietuvius vienijančios

bendrijos nėra. Galbūt ateityje tokia visuomeniniai pagrindais veikianti organizacija ir labai praverstų – pavyzdžiui, organizuojant Pasaulio lietuvių sporto žaidynes, kai pasitaiko nemažai trūkumų...

Tai yra jūsų trečioji kadencija, ką paminėtumėte kaip pagrindinius savo veiklos rezultatus?

Manau, šiuo konkrečiu atveju nėra tokio dalyko, kaip mano veiklos rezultatai. ŠALFASS yra sportinė organizacija – kitaip tariant, komanda. Reiškia, jeigu ką ir laimėjome, visi

Dauguma nusprendė, kad tinkamo kandidato mane pakeisti dar neužsiauginome. Visgi tai yra akmuo ir į mano daržą, pagrindiniu uždaviniu per artimiausius metus laikau surasti sau pamainą.

kartu, jeigu kažko pritrūko – taip pat visiems drauge. Po 6 savo pirmininkavimo ŠALFASS metų galiu pasakyti tik tiek, kad tokių visuomeninei veiklai ir sportui atsidavusių žmonių kaip mūsų Sąjungoje, ypač jei kalbama apie Centro valdybos narius, su žiburiu nerasi. Su šiais vyrais, esant reikalui, drąsiai ečiau į žvalgybą, kaip mes lietuviai sakome. Organizacijos veikla per ne visą pastarąjį dešimtmetį – kasmetinės sporto šventės, per kurias gerokai išaugo varžybų organizatorių miestų ir valstijų geografija (nuo saulėtosios Floridos iki Vorčesterio, Masačusetas) ir dalyvių skaičius, daugiafunkcinis tinklapis www.salfass.org (kartu ir angliškai www.launa.org), „Facebook“ puslapis, glaudesni ryšiai su Lietuva ir kitomis šalimis, virtualioji „Šlovės arena“. Stengiamės eiti koja kojon su jauna karta, kuri ir perims ŠALFASS.

Kaip ŠALFASS organizacijai sekasi dirbti su kitomis lietuvių organizacijomis ir su Lietuvos sporto institu-

L. R. Misevičius
Pasaulio lietuvių
sporto žaidynėse

L. R. Misevičius su krepšininku Jonu Valanciūnu

cijomis?

Prieš man rimčiau įsitraukiant į ŠALFASS veiklą praeitame dešimtmetyje daug kas skundėsi, kad sportininkai praktiškai nebendruoja su kitomis Šiaurės Amerikos lietuvių organizacijomis, „atsiranda“ tik tada, kai reikia lėšų jų kelionėms į žaidynes ar varžyboms organizuoti. Tuo tarpu Sąjungai priklausantys sporto klubai vis skėščiojo rankomis, kad negauna paramos iš kitų – turtingesnių lietuviškų organizacijų. Šiandien galiu didžiuotis, jog ledai, jei ir tokie buvo, galima sakyti, galutinai ištirpdyti. ŠALFASS nariai sėkmingai įsiliejo į lietuvių bendruomenės gretas, turime puikių pavyzdžių, kuomet kai kurie jų tapo net JAV

LB apylinkių pirmininkais. Antra vertus, jau daug metų jaučiame stiprų finansinį Lietuvių fondo, Amerikos lietuvių bendruomenės krašto valdybos užnugarį. O Lietuva tiesiogiai bendradarbiauja su mumis per Kūno ir kultūros sporto departamentą, tariasi kiekvienu su Pasaulio lietuvių sporto žaidynėmis susijusiu klausimu. Trumpai tariant, galiu tik pasidžiaugti tokia situacija.

Kaip manote, kodėl sportas tautiniu pagrindu yra svarbus? Kokia sporto galia vienyti lietuvius svetur?

Į šitą klausimą galiu atsakyti tiesiai šviesiai: o kaip jūs manote, kokią įtaką lietuvių tautai padarė Arvydas Sabonis, gerokai anksčiau Steponas Darius ar Pranas Lubinas? Kiek Lietuvai reklamos ir žinomumo pasaulyje suteikė sportininkai, o kiek... politikai? Tiek svetur tarp lietuvių, tiek mūsų gimtinėje sportas, ypač krepšinis, užima labai svarbią vietą. Įdomu, kodėl prieš keletą metų į Niujorką atvykęs tuometinis LR Ministras Pirmininkas Andrius Kubilius, kuriam teko garbė atidaryti vieną garsiausių pasaulyje akcijų biržų, sveikinamojoje kalboje pabrėžęs lietuvių, kaip nugalėtojų, mentalitetą, paminėjo būtent Nemuno šalies krepšininkus?

Jūsų mėgstamiausia sporto šaka yra neabejotinai krepšinis. O kaip dėl kitų sporto šakų? Apskritai iš kur tokia meilė sportui?

Krepšinis neabejotinai užima ypatingą vietą kiekvieno save gerbiančio lietuvių širdyje. Tačiau negalime nustumti į šoną ir kitų sporto šakų, man brangus kiekvienas mūsų tautiečio pasiekimas, garsinantis Lietuvą ir išeiviją, nesvarbu, ar tai būtų lengvoji atletika, plaukimas ar dailūsis čiuožimas... Gaudyte gaudau kiekvienos sporto šakos laimėjimą, kaipmat apie tai pranešu ne tik saviems, bet ir amerikiečiams, kitataučiams, kuriems rūpi Lietuva ir lietuviai. Na, o meilę sportui turbūt įkvėpė tėtis, nuo mažens vedęs kartu stebėti legendinio Kauno „Žalgirio“ krepšinio batalijų, keliskart dėl svarbiausių šių rungtynių net „padėjęs“ pabėgti iš pamokų. Vėliau bandęs priversti reguliariai lankyti baseiną, nors šaltas ir chloruotas vanduo ilgainiui nuo to visgi atbaidė. Studijų laikais tapau pirmuoju ką tik atkurto Vytauto Didžiojo universiteto Kaune sporto klubo pirmininku, po to jau Konektikuto lietuvių atletų klubo prezidentu. O tada sekė ŠALFASS. ■

ORLANDE – lietuvių menininkų paroda

Grudį Orlando miesto (FL) pagrindinėje galerijoje „City Arts“ vyko penkių lietuvių menininkų paroda. Jie susibūrė prieš keletą metų, kai susipažinus kilo mintis eksponuoti savo darbus kartu. Dailininkės Oksana Kofman ir Irma Kirvelie-

nė, stiklo meistras Saulius Jankauskas ir fotografė Edita Klinkel savo kūrinius jungtinėje parodoje yra eksponavę Floridoje ir Čikagoje. Šiais metais prie jų prisijungė dailininkė Eglė Wierenga. Skirtingų stilių ir pakraipų dailininkus sieja jų lietuviška kilmė ir kultūra. ■

ADVENTO STEBUKLAS VAIKAMS ŠVEICARIJOJE

Adventinis laikotarpis – tai stebuklą, pasakų, eilėraščių, vaidinimų, dovanų, saldumynų ir kalėdinių melodijų laikas. Jis prasideda su pirmuoju advento sekmadieniu ir baigiasi šv. Kalėdomis. Šveicarijoje yra gili šio laikotarpio šventimo tradicijos. Kiekvienas kalbinis regionas turi savo specifiką, skirtingus akcentus, patiekalus, bet keletas jų yra visuotiniai ir nekintantys. Ir čia gyvenantys lietuviai, ypač šeimos su mažamečiais vaikais, mielai pasineria į tas tradicijas. Bet apie jas vėliau.

Tik pradėjus Šveicarijoje atsirasti trečiabangių lietuvių palikuonių, nežiūrint tradicijų gausybės ir įvairovės, Šveicarijos lietuvių bendruomenė pradėjo rengti savo lietuvišką Advento šventę. Per daugiau nei dešimtmetį atsirado

Jūratė
Caspersen

ir savų tradicinių šventės aspektų. Gruodžio 7 dieną Berne Johannes'o bažnyčios parapijos salėje buvo susirinkę gerokai virš 100 didelių ir mažų lietuvių ir tėvelių šveicarų.

Prieš sėdant prie šventinio vaisių stalo, reikia pasipuošti eglutę. Todėl mažieji beveik dvi valandas plušo darydami girliandas, blizgučiais puošdami karpytus varpelius ir angelėlius, su šiaudais tvirtino cinamono lazdelių žmogeliukus – kiekvienas pagal savo amžių ir sugebėjimus. Padarytą žaisliuką patys nešė ir kabino ant eglutės, kol ji visa buvo papuošta šventei.

Pasistiprinę sumanių ir darbščių lietuvių pagamintais lietuviškais patiekalais, nekantriai, ypač mažieji, pradėjo dairytis laukiamiausio metų svečio – Kalėdų senelio. Ne vietinio *Samichlaus'o* (St.

Nikolaus), kuris lankė vaikučius tik prieš dieną, bet TIKROJO, to – iš tolimos Labanoro girios, kuris turėjo tris dienas ir naktis keliauti, kad atkaktų iki Berno aplankyti lietuviškai kalbančių vaikučių. Juk jo taip laukta.

Lituanistiniuose darželiuose-mokyklėlėse Ciuriche ir Ženevoje vaikai ilgai ruošė programėles, vaidinimus, mokėsi eilėraščių. Visas savo pastangas norėjo parodyti Kalėdų seneliui. Gausėnis Ciuricho darželis „Pagrandukas“ paruošė net du vaidinimus. Pasipuošę raidžių karūnomis ir įvairių gyvūnų kaukėmis vaikai suvaidino Česlovo Milošo kūrinėlį „Abécèlè“ ir Kazio Borutos „Dangus griūva“. Mažieji iš Ženevos darželio-mokyklėlės „Ratas“ gyvai ir vaizdžiai parodė kiškių mokyklą pagal Eduardo Mieželaičio poemą „Zuikis puikis“.

Savaitgalinių darželių nelankančios vaikučiai taip pat stengėsi parodyti Kalėdų seneliui, ką išmoko padėdami savo mamyčių ir tėvelių. Vieni grojo pianinu, kiti deklamavo kalėdinius eilėraščius, tretieji dainavo daineles, o dar kiti – smalsiai apžiūrino tą „gerą“ Kalėdų senelį, kuris nei vieno vaikučio nebara ir neturi to bauginančio ir pikto palydovo *Schmutzli'o*, kurio rankoje neretai pamatysi ir rykštę. Įsidrąsinę mažieji ėmė lietuvišką Kalėdų senelį už rankos ir vedė rateliu trepsėdami „Šiaudų batai“, „Garnys, garnys“ ir „Jurgeli meistrelis“. Netruko Kalėdų senelis atverti savo didžiulės dėžės dovanų ir daugiau nei pusšimtį mažųjų apdalinti saldainių, riešutų, mandarinų ir kūčiukų maišeliais, o darželių-mokyklėlių bibliotekėlėms Kalėdų senelis atnešė po visą dėžę lietuviškų knygelių.

Per daugiau nei šešias valandas trukusį renginį Šveicarijos lietu-

viai savo bendruomenėje šventė advento šventę taip, kaip kažkada vaikystėje Lietuvoje, nors aplink ir gaubia Šveicarijos tradicinė Advento nuotaika.

Šveicarijoje mažieji labai laukia adventinio laikotarpio, nors tai ne tik stebuklų, pasakų ir dovanų metas, bet ir pareigos – išmokti eilėraštką ar dainelę, padėti mamai kepti kalėdinius sausainius, patiems paruošti dovanėles seneliams ir krikštatėviams. Vaikai yra skatinami už dovanas atsidėkoti rankų darbo dovanėlėmis.

Vokiškoje Šveicarijos dalyje *Samichlaus'as* (*St. Nikolaus*) vilki ilgą raudoną apsiaustą ir vysku-po karūną bei dažnai turi didelę lazdą užlenktu galu. Gruodžio 6 dieną jis lanko vaikus ir dalija jiems maišelius meduolių, riešutų ir saldainių. Dieną jį su dovanų maišu galima sutikti gatvėje ar parduotuvėje, o vakare jis su savo padėjėju *Schmutzl'iu* (*Knecht Ruprecht* – vok. tarnas Rupertas) lanko vaikus jų namuose.

Šveicarijoje prie bažnyčių ar savivaldybių veikia *St. Nikolaus'o* bendruomenės. Dešimtys jų narių „lanko“ savo kaimo vaikus. *Samichlaus'as* ir *Schmutzl'is* ne tik nešioja gardžias ir saldžias dovanas, jie atlieka ir „auklėtojų“ darbą. Tėveliai parašo prašymą aplankyti jų namus. Jei kaime daug vaikų, lankymas kartais tęsiasi visą savaitę nuo gruodžio 2 iki gruodžio 8 d. Tėveliai surašo vaiko „gerus“ darbus ir taisytino elgesio atvejus, pvz., nevalgo daržovių, ryte nesitaiso lovos, nedaro namų darbų, pykstasi su broliu ar seseria, nesivalo dantų, neklauso tėvų, atsikalbinėja prieš mokytojus. Atėjęs *Samichlaus'as* išsitraukia savo didelę knygą ir skaito iš jos, o vaikui tai rausta, tai balsta ausys. O čia dar šalia tas

Schmutzl'is, kuris neretai ir rykštę glosto, kai skaitomos „nuodėmės“. Po to seka pagyrimai už gerus darbus, ir vėl iš tos pačios didžiulės knygos. Paskatinimas ir toliau taip gerai elgtis yra sutvirtinamas nemažu maišeliu saldumynų, kuriuos tėveliai paruošė ir paliko prie namo durų prieš ateinant *Samichlaus'ui* su *Schmutzl'iu*. Mažieji iš tiesų patiki, kad *Samichlaus'as* viską apie juos žino ir pasižada tinkamiau elgtis ateityje. Kai kada *Schmutzl'is* ne tik gąsdina rykšte, bet ir

Advento tradicijų gyvybingumas Šveicarijoje tik padidina norą parodyti vaikams, kaip Kalėdos yra švenčiamos Lietuvoje.

piktų pokštų iškrečia. Vieno gero pažįstamo, jau gerokai perkopusio per 50, ir šiandien atmintyje gyvas vaizdas, kaip jį, pradinuką, guvų ir nepaklusnų bernioką, tas *Schmutzl'is* įsikišo į maišą ir išsinešė „į mišką“. Paleido tik už puskilometro po kojineis per sniegą bėgti namo. Bet *Samichlaus'as* palieka vaiko namus gera nuotaika, išklausęs vaikų eilėraščių ir pats kokią istoriją papasakojęs, o neretai ir dovanų iš vaiko ar šeimos sulaukęs.

Advento laikotarpiu dažnos šveicarų šeimos kepa kalėdinius sausainius. Ankščiau tai buvę net

šeimininkų pasididžiavimas savo meistriškumu. O ir šiandien dar kepama Kalėdoms 5–6 rūšių sausainių. Dažni šio darbo pagalbininkai yra vaikai: jie puošia ir dekoruoja kepinus. Savos gamybos sausainiai yra dovanojami ar pardavinėjami kalėdinėse mugėse. Jais dažnai prekiauja ir vaikai, taip rinkdami lėšas klasės kelionei, vaidinimui ar labdarai.

Advento sekmadieniais mažiesiems miestelių ir kaimelių bibliotekose yra ruošiamos pasakų skaitymo popietės, o mokyklose vaikai daro *Wichtel* (dovanojantis nykštukas) dovanas, t. y. traukia burtus ir vienam savo klasiokui, jam nežinant nuo ko, yra įteikiama kalėdinė dovana.

Visą adventinį laikotarpį vainikuoja šv. Kalėdų išvakarės. Jos Šveicarijos vaikams yra apgaubtos mistika ir stebuklu. Vaikai nepuošia eglutės, ją slapta gruodžio 24 d. papuošia tėveliai. Po šventinės vakarienės (valgomas tradicinis šeimos patiekalas) šeima eina į svetainę ir ten „randa“ papuoštą eglutę su degančiomis žvakutėmis ir daug dovanų po ja. Vaikams paaiškinama, kad eglutę papuošė *Christkindl'is* (gimusio Kristaus angelėlis). Jis ir dovanas iš tėvelių, krikštatėvų ir senelių atnešė.

Šv. Kalėdų išvakarės dažniausiai švenčiamos šeimoje, pasikviečiant vienišus šeimos narius bei senelius iš senelių namų. Kalėdos švenčiamos su gimine ir neretai vieną iš dienų – su vaikų krikštatėviais.

Advento tradicijų gyvybingumas Šveicarijoje tik padidina norą parodyti vaikams, kaip Kalėdos yra švenčiamos Lietuvoje. Gal ne kiekvienai mišriai šeimai išeina pasigaminti 12 patiekalų Kūčių vakarienę, bet pagrindinius lietuviškų Kalėdų aspektus, kolektyviai ar individualiai, bandoma išlaikyti. ■